

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Strategija za digitalne financije za EU

(COM(2020) 591 final)

(2021/C 155/04)

Izvjestitelj: **Petru Sorin DANDEA**

Suizvjestitelj: **Jörg Freiherr FRANK VON FÜRSTENWERTH**

Zahtjev za savjetovanje:	Europska komisija, 11.11.2020.
Pravni temelj:	članak 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za ekonomsku i monetarnu uniju te ekonomsku i socijalnu koheziju
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	12.2.2021.
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	24.2.2021.
Plenarno zasjedanje br.:	558
Rezultat glasanja	237/0/5
(za/protiv/suzdržani):	

1. Zaključci i preporuke

1.1. EGSO pozdravlja paket o digitalnim financijama koji je objavila Komisija i vjeruje da on sadržava strateške zakonodavne i nezakonodavne elemente čiji je cilj razvoj tog sektora.

1.2. Program s četiri prioriteta koji je Komisija predstavila u suštini obuhvaća gotovo sva važna područja djelatnosti u digitalnoj transformaciji financijskoga sektora EU-a. EGSO podržava te pristupe Komisije.

1.3. Komisija je na pravom putu kada se radi provedbe digitalnih financijskih usluga oslanja na snažne sudionike na europskom tržištu, no EGSO smatra da ne treba zanemariti posebnu ulogu specijaliziranih, regionalnih ili/i zadružnih ili uzajamnih lokalnih pružatelja usluga u financijskom sektoru.

1.4. Zbog procesa digitalizacije financijski sektor EU-a suočava se s golemim procesom transformacije koji se odvija usporedo s dalekosežnim procesom restrukturiranja, zatvaranjem lokalnih podružnica, promjenama profesionalnih kvalifikacija zaposlenika i sasvim novim oblicima rada. Te velike promjene ne smiju se zanemariti. One predstavljaju velik izazov pružateljima usluga i, svakako, zaposlenicima financijskog sektora.

1.5. Komisija najavljuje potrebu za istraživanjem uspostave platforme EU-a za digitalne financije. EGSO se slaže i preporučuje uključivanje socijalnih partnera i predstavnika civilnog društva u taj proces.

1.6. EGSO smatra da su u odgovaranju na izazove i rizike povezane s digitalnom transformacijom, regulativom za pružatelje tehnologija, zaštitu potrošača, omogućavanje pristupa financijskim uslugama, operativna otpornost i informacijski sustavi ključni za stvaranje jedinstvenog digitalnog tržišta za financijske usluge.

1.7. Kad je riječ o kibersigurnosti, EGSO pozdravlja projekt GAIA-X čija je svrha ponuditi alternativu dominantnom položaju SAD-a i Kine u području usluga računalstva u oblaku. Cilj tog projekta, u koji je uključena i Europska komisija, jest postići podatkovnu suverenost EU-a ili upravljanje podacima s pomoću mreže u oblaku sa sjedištem u EU-u.

1.8. Obveza Komisije da poštuje načelo „ista aktivnost, isti rizik, ista pravila” temeljna je i ključna za svladavanje novih izazova, uključujući osiguravanje istog nadzora. EGSO smatra da je stvaranje ravnopravnih uvjeta za sve financijske institucije od posebnog značaja.

2. Prijedlozi Komisije

2.1. Komisija je 24. rujna 2020. usvojila paket o digitalnim financijama koji se sastoji od Strategije za digitalne financije ⁽¹⁾, Strategije za plaćanja malih vrijednosti ⁽²⁾, zakonodavnih prijedloga regulatornog okvira EU-a o kriptoomovini ⁽³⁾ i tehnologiji decentraliziranog vođenja evidencije transakcija koja predstavlja njezin temelj ⁽⁴⁾, kao i prijedloga regulatornog okvira EU-a o digitalnoj operativnoj otpornosti ⁽⁵⁾.

2.2. U tom osobito dinamičnom kontekstu digitalnih inovacija, koje je ubrzala kriza izazvana bolešću COVID-19, Komisija predlaže strategiju s jednim strateškim ciljem i četiri prioriteta i povezanih djelovanja usmjerenih na digitalne financije. Ta je strategija predmet ovog mišljenja EGSO-a.

2.3. Strateški cilj koji je odredila Komisija jest usvajanje digitalnih financija na dobrobit potrošača i poduzeća. Četiri prioriteta su: (1) rješavanje rascjepkanosti na jedinstvenom digitalnom tržištu za financijske usluge, čime će se europskim potrošačima omogućiti pristup prekograničnim uslugama i pomoći europskim financijskim poduzećima da prošire svoje digitalno poslovanje, (2) osiguravanje da regulatorni okvir EU-a olakšava digitalne inovacije u interesu potrošača i učinkovitosti tržišta, (3) uspostavljanje europskog financijskog podatkovnog prostora radi promicanja inovacija utemeljenih na podacima oslanjajući se na europsku podatkovnu strategiju, uključujući poboljšani pristup podacima i razmjenu podataka unutar financijskog sektora i (4) odgovaranje na nove izazove i rizike povezane s digitalnom transformacijom.

3. Opće i posebne napomene

3.1. Inicijativom za stvaranje i provedbu nove strategije za digitalne financije u Europi (u sklopu Komisijina paketa o digitalnim financijama) Komisija potvrđuje velik značaj digitalizacije u financijskom sektoru (digitalne financijske usluge). Ta je važnost postala osobito jasna tijekom krize izazvane bolešću COVID-19. Program s četiri prioriteta koji je Komisija predstavila u suštini obuhvaća gotovo sva važna područja djelatnosti u digitalnoj transformaciji financijskoga sektora EU-a. EGSO podržava navedene pristupe Komisije.

3.2. Komisija je na pravom putu kada se radi provedbe digitalnih financijskih usluga oslanja na snažne sudionike na europskom tržištu, no EGSO smatra da treba uzeti u obzir posebnu ulogu specijaliziranih, regionalnih ili/i zadružnih ili uzajamnih pružatelja usluga u financijskom sektoru zato što raznolikost financijskog sektora pomaže u zadovoljavanju specifičnih potreba potrošača i MSP-ova i doprinosi konkurentnim tržištima. EGSO potiče Komisiju da poštuje proporcionalnost u smislu prirode, dosega i složenosti financijskih institucija i njihovih proizvoda.

3.3. Komunikacija Komisije krajnje je tehnička, međutim ne dotiče se jednog pitanja: financijski sektor EU-a zbog digitalizacije se suočava s golemim procesom transformacije. Taj se proces odvija usporedo s dalekosežnim procesima restrukturiranja, zatvaranjem lokalnih podružnica, promjenama profesionalnih kvalifikacija zaposlenika i sasvim novim oblicima rada. Te velike promjene ne smiju se zanemariti. One predstavljaju velik izazov pružateljima usluga i, svakako, zaposlenicima financijskog sektora. EGSO se zalaže za socijalni dijalog kako bi se iznašla rješenja u područjima u kojima se ta transformacija odvija.

3.4. Komisija navodi da će dobro funkcioniranje jedinstvenog tržišta digitalnih financijskih usluga pridonijeti poboljšanju pristupa financijskim uslugama za potrošače i male ulagatelje u EU-u. EGSO podržava taj pristup Komisije. Da bi se smanjila rascjepkanost jedinstvenog digitalnog tržišta za financijske usluge, ključno je omogućiti razvoj tržišta.

3.5. Komisija ukazuje na potrebu istraživanja uspostave platforme EU-a za digitalne financije. EGSO se slaže i preporučuje uključivanje socijalnih partnera i predstavnika civilnog društva u taj proces.

⁽¹⁾ COM(2020) 591 final.

⁽²⁾ COM(2020) 592 final.

⁽³⁾ COM(2020) 593 final.

⁽⁴⁾ COM(2020) 594 final.

⁽⁵⁾ COM(2020) 595 final i COM(2020) 596 final.

3.6. Praktično iskustvo pokazuje da će jedinstveno tržište za digitalne financijske usluge funkcionirati samo ako novi klijenti financijskim uslugama mogu pristupiti brzo i lako (tzv. *on-boarding*). EGSO podsjeća na ključni problem u tim područjima koji je istaknula Komisija.

3.7. Rascjepkanost pravila o pranju novca među državama članicama znatno otežava, ako ne i onemogućava, prekograničnu upotrebu digitalnih identiteta. Pravila identifikacije klijenata trebaju se ujednačiti u cijelom EU-u. EGSO stoga preporučuje osiguravanje pravne interoperabilnosti digitalnih identiteta u cijeloj Europi.

3.8. Pri izradi strategije EU-a za digitalne financije ne smije se zaboraviti pitanje sigurnosti građana. U strategiju bi trebalo uključiti preporuku državama članicama da usporedo s provedbom strategije uvedu pravne i organizacijske mjere usmjerene na borbu protiv fenomena krađe identiteta. Taj problem postaje sve češći s razvojem digitalnih usluga i proizvoda, a ako se ništa ne poduzme to može postati čimbenik koji ometa provedbu strategije.

3.9. EGSO podržava prijedloge Komisije o stvaranju okvira pogodnog za inovacije i konkurentnog za financijska tržišta od kojeg će koristiti imati potrošači i industrija. Međutim, pritom treba osigurati da se nadzorne prakse i zakonodavstvo EU-a nastave temeljiti na vodećem načelu neutralnosti tehnologije te da preispituju postojeće birokratske zahtjeve.

3.10. Na digitalnom tržištu, međutim, određena financijsko-tehnološka poduzeća nude usluge financijskim poduzećima dok se druga s njima natječu. EGSO smatra da Komisija ta pitanja treba uzeti u obzir pri izradi novih pravila. EGSO stoga preporučuje da se nova pravila usmjere na potpore partnerstvima između postojećih financijskih institucija i financijsko-tehnološkog sektora. Premda je očito da su najznačajnije institucije banke, zakonodavstvo bi trebalo izbjegavati jednostavno preslikane zahtjeve koji nisu nužno prikladni za sve vrste financijskih usluga. Njime bi trebalo razlikovati proizvode usmjerene na potrošače koji se mogu smatrati robom od složenijih proizvoda u kojima značajnu ulogu imaju doseg i poslijeprodajne usluge.

3.11. EGSO smatra da postoji potreba za proširenjem razmjene podataka izvan financijskog sektora i podsjeća Komisiju na preporuku EGSO-a ⁽⁶⁾ koja se odnosi na Komisijinu Komunikaciju o europskoj strategiji za podatke u kojoj je EGSO pozdravio prijedlog Komisije za strategiju za podatke u kojoj se kao prioritet navodi međusektorska razmjena podataka, kao i poboljšanje upotrebe i razmjene te pristupa i upravljanja njima uz pomoć zakonodavnih i sektorskih mjera i istaknuo da bi takav okvir trebao biti razvijen kao kombinacija visokih standarda zaštite podataka, međusektorske i odgovorne razmjene podataka, jasnih kriterija za upravljanje prilagođeno određenim sektorima i njihove kvalitete podataka te da bi usto pojedinci trebali imati veću kontrolu nad podacima. Ključno je osigurati da se podaci koje prikupi podružnica za naplatu neke velike tehnološke grupacije poduzeća ne pružaju društvu majci niti spajaju s podacima kojima ono raspolaže. Kako bi to načelo funkcioniralo, potrebni su vatrozidovi između podružnice za naplatu i društva majke.

3.12. EGSO smatra da su, u suočavanju s izazovima i rizicima povezanim s digitalnom transformacijom, regulativom za pružatelje tehnologija, zaštitu potrošača, omogućavanje pristupa financijskim uslugama, operativna otpornost i sigurnost mreže informacijskih sustava ključni za stvaranje jedinstvenog digitalnog tržišta za financijske usluge.

3.13. U području kibersigurnosti, EGSO ističe da većina europskih sistemskih financijskih institucija koristi usluge financijskih tehnologija koje pružaju poduzeća izvan EU-a. Zakonodavna inicijativa o digitalnoj operativnoj otpornosti (DORA) ⁽⁷⁾ koju je predložila Komisija može se pokazati nedostatnom u određenim situacijama te EGSO stoga pozdravlja projekt GAIA-X, čiji je cilj ponuditi alternativu vladajućem položaju SAD-a i Kine u području usluga računalstva u oblaku. Cilj ovog projekta, u koji je uključena i Europska komisija, jest postići podatkovnu suverenost EU-a ili upravljanje podacima s pomoću mreže u oblaku sa sjedištem u EU-u. S obzirom na to da se sve više oslanjamo na digitalne usluge, u interesu je dionika EU-a da budu neovisni o vanjskim pružateljima usluga računalstva u oblaku te da sam EU ojača svoju gospodarsku i političku suverenost. Europska mreža u oblaku također bi olakšala protok podataka među državama članicama.

⁽⁶⁾ SL C 429, 11.12.2020., str. 290.

⁽⁷⁾ COM(2020) 595 final. Vidjeti i povezano mišljenje EGSO-a „Digitalna operativna otpornost” (ECO/536) (Vidjeti stranicu 38 ovoga Službenog lista).

3.14. Obveza Komisije da poštuje načelo „ista aktivnost, isti rizik, ista pravila” temeljan je i ključan aspekt za svladavanje novih izazova, uključujući osiguravanje istog nadzora. S obzirom na sve veći utjecaj velikih tehnoloških poduzeća, platformi i tehnoloških poduzeća te korisne aktivnosti tehnoloških poduzeća u financijskom sektoru, EGSO smatra da je osobito značajno stvaranje ravnopravnih uvjeta za sve sudionike na tržištu u tom području.

3.15. Komisija razmatra strategiju podrške i ulaganja u opće financijsko obrazovanje s naglaskom na digitalizaciji. To može dovesti i do povećanja otvorenosti digitalnim uslugama i do bolje zaštite potrošača bez obzira na dob, spol ili profesionalni status. EGSO potiče Komisiju da nastavi djelovati u tom smjeru.

Bruxelles, 24. veljače 2021.

Predsjednica
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Christa SCHWENG
